

Centralisering af uddannelsesinstitutioner

Færre kommuner udbyder korte og mellemlange uddannelser

I løbet af de sidste 20 år er der blevet færre kommuner, der har uddannelsessteder, der uddanner personer med en kort videregående uddannelse (KVU) eller en professionsbacheloruddannelse (MVU). Den negative tendens har været relativt størst på Fyn og Sjælland. Ser man på fagområder, så tegner der sig et billede af, at der er markante forskelle i andelen af kommuner, der udbyder tekniske uddannelser. Når det gælder de tekniske uddannelsesinstitutioner, er der markant færre kommuner på Sjælland, der har uddannelsessteder, end i Jylland.

af chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl**
& stud.polit. **Rasmus Salmon**

16. november 2017

Analysens hovedkonklusioner

- I 1995 kunne man læse en kort- eller mellemlang videregående uddannelse i henholdsvis 47 og 52 ud af de nuværende 98 kommuner. I 2015 var det blot muligt i 32 og 39 ud af 98 kommuner.
- I løbet af de sidste 20 år er der sket en reduktion i antallet af kommuner, der har en uddannelsesinstitution inden for de korte videregående uddannelser på 32 pct. og en reduktion i kommuner, der har de mellemlange videregående uddannelser, på 25 pct.
- Udviklingen har været mindre voldsom i Jylland. Antallet af kommuner med uddannelsesinstitutioner er reduceret mest på Fyn og Sjælland.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Færre kommuner har uddannelsesmuligheder

AE har på baggrund af Danmarks Statistiks registre undersøgt det geografiske udbud af korte videregående uddannelser (KVU) og professionsbacheloruddannelser (MVU) i henholdsvis 1995, 2002 og 2015. Det har således været muligt at skabe et overordnet overblik på kommunalniveau i udviklingen i udbuddet af uddannelser. Kommunerne er gjort konsistente med kommunerne efter strukturreformen 2007, så man kan sammenligne på tværs af årene. Analysen viser, i hvor mange af de 98 nye kommuner man har mulighed for at få en uddannelse på KVU- eller MVU-niveau.

I analysen er der set på den fysiske beliggenhed af uddannelsen. Altså hvor de studerende pr. 1. oktober i året modtager undervisning. Dernæst er det optalt, i hvor mange kommuner det har været muligt at tage en KVU eller MVU. Der er ikke set på, hvor mange uddannelser der findes, eller hvor mange studerende der er i gang, men på, om der i en kommune findes mindst én uddannelsesinstitution, der har igangværende elever inden for en uddannelse. Se boks 1 for videre beskrivelse af metode.

Formålet med analysen har været at få et overblik over uddannelsesmulighederne rundt om i landet og ikke mindst udviklingen i heri. At kunne sige noget om, hvorvidt udbuddet i de forskellige landsdele er blevet større eller mindre.

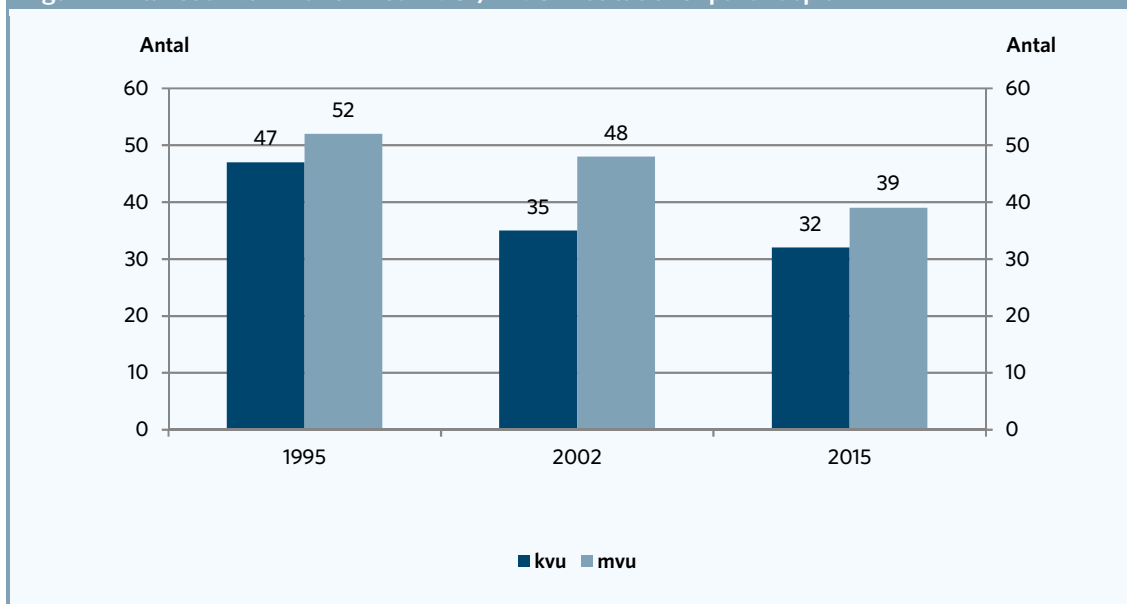
Udbuddet af uddannelser rundt om i landet siger noget om de unges uddannelsesmuligheder i de forskellige landsdele, og deraf også noget om mulighederne for udbuddet af arbejdskraft. Selvom der er forskel på erhvervsstruktur, og de geografiske afstande er større i Jylland end på Sjælland, så er det vigtigt at holde øje med, hvordan det uddannelsesmæssige Danmarkskort tegner sig, og ikke mindst udviklingen i udbuddet.

Argumenterne for centralisering af uddannelsesudbuddet har ofte været enten direkte økonomiske hensyn eller indirekte i form af argumenter om, at man kan øge kvaliteten af undervisningen og sikre et mere attraktivt studiemiljø i forhold til oprettelse af store skoler, fx campusmiljøer. Placeringen af skolerne må dog sikre, at der er uddannelsesmuligheder bredt udover Danmark, men også at der med uddannelsernes placering sikres udbud af forskellige former for arbejdskraft med videregående uddannelse i alle dele af landet. Derudover skal man også huske på, at uddannelsernes placering har stor betydning for den regionale udviklingspolitik. Især i lyset af den teknologiske udvikling bør man måske være særlig opmærksom på, om man kunne styrke områder udenfor storbyerne og sikre et højere uddannelsesniveau.

Færre uddannelsesmuligheder henover landet

Figur 1 viser antallet af kommuner med henholdsvis en kort- og en mellemlang videregående uddannelsesinstitution på landsplan. Figuren viser en klart faldende tendens i forhold til, hvor mange kommuner der har mindst én uddannelsesinstitution indenfor hhv. KVU og MVU. Således lå der i 1995 mindst én uddannelsesinstitution, der udbød en KVU i 47 ud af 98 kommuner. Dette tal er i 2015 faldet til 32, hvilket svarer til et fald på 32 pct.

Samme billede gør sig gældende, når man ser på de mellemlange videregående uddannelser, dvs. professionsbacheloruddannelserne. Her var det i 1995 muligt at læse en sådan uddannelse i 52 kommuner, mens det samme kun gjorde sig gældende for 39 kommuner i 2015, altså et fald på 25 pct.

Figur 1. Antallet af kommuner med KVVU-/MVU-institutioner på landsplan

Anm: Se metodeboks. Antal kommuner, hvor der var mindst én institution med mindst 5 igangværende studerende pr. 1. oktober i året. MVU dækker professionsbacheloruddannelserne.
 Kilde: AE på baggrund af DST's registre.

Halvering af uddannelsessteder på Fyn

Der er store regionale forskelle på uddannelsesudbuddet, både når man ser på, hvor stort udbuddet er, og hvordan udviklingen har været de sidste 20 år.

I 1995 blev der udbudt både KVVU og MVU i 40 pct. af kommunerne på Fyn. Udbuddet er for begge uddannelsesstyper halveret, så man i dag kun kan tage en henholdsvis KVVU og MVU i 20 pct. af kommunerne. Det fremgår af tabel 1, der viser antallet af kommuner med uddannelsesinstitutioner på Fyn.

Tabel 1. Antallet af kommuner med uddannelsesinstitutioner på Fyn

	Har KVVU	Har MVU	Antal kommuner i landsdel
1995	4	4	10
2002	2	3	10
2015	2	2	10
Absolut udvikling, 1995-2015	-2	-2	-
Relativ udvikling, 1995-2015	- 50,0 pct.	-50,0 pct.	-

Anm: Se metodeboks. Antal kommuner, hvor der var mindst én institution med mindst 5 igangværende studerende pr. 1. oktober i året. MVU dækker professionsbacheloruddannelserne.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Lidt færre uddannelsessteder i Jylland

Jylland er den landsdel, hvor der i 1995 blev udbudt uddannelser på KVVU- og MVU-niveau i flest kommuner. Dengang lå der minimum én institution, der udbød korte videregående uddannelser, i 60 pct. af de jyske kommuner (25 ud af 42 kommuner), mens det var muligt at læse en mellemlang videregående uddannelse i 57 pct. af de jyske kommuner (24 ud af 42 kommuner).

Der er også sket et fald i, hvor mange kommuner der udbyder uddannelser i Jylland. Således er det i dag kun muligt at tage en KVVU i 45 pct. af de jyske kommuner (19 ud af 42 kommuner), mens tallet er 52

pct. for MVU (22 ud af 42 kommuner). Relativt set er antallet af kommuner med mindst én KVVU-uddannelse faldet med 24 pct., mens reduktionen er på ca. 8 pct. i antallet af kommuner med MVU.

Tabel 2. Antallet af kommuner med uddannelsesinstitutioner i Jylland

	Har KVVU	Har MVU	Antal kommuner i landsdel
1995	25	24	42
2002	17	23	42
2015	19	22	42
Absolut udvikling, 1995-2015	-6	-2	-
Relativ udvikling, 1995-2015	-24,0 pct.	- 8,3 pct.	-

Anm: Se metodeboks. Antal kommuner, hvor der var mindst én institution med mindst 5 igangværende studerende pr. 1. oktober i året. MVU dækker professionsbacheloruddannelserne.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Næsten 4 ud af 10 uddannelsessteder er forsvundet på Sjælland

På Sjælland har der også været en tendens til, at der bliver udbudt korte- og mellemlange videregående uddannelser i færre kommuner. Således kunne der læses en kort videregående uddannelse i 39 pct. af de sjællandske kommuner i 1995 (18 ud af 46 kommuner), mens man kunne læse en mellemlang videregående uddannelse i 52 pct. af kommunerne (24 ud af 46 kommuner).

I 2015 var det kun muligt at tage en kort videregående uddannelse i 24 pct. af de sjællandske kommuner (11 ud af 46 kommuner), mens det var muligt at læse en mellemlang videregående uddannelse i 33 pct. af de sjællandske kommuner (15 ud af 46 kommuner).

Tabel 3 vidner om, at reduktionen i antallet af kommuner med en uddannelse på Sjælland har været særdeles høj. Antallet af kommuner med mindst en kort videregående uddannelsesinstitution er reduceret med ca. 39 pct., mens faldet er ca. 38 pct. i antallet af kommuner med en MVU.

Tabel 3. Antallet af kommuner med uddannelsesinstitutioner på Sjælland

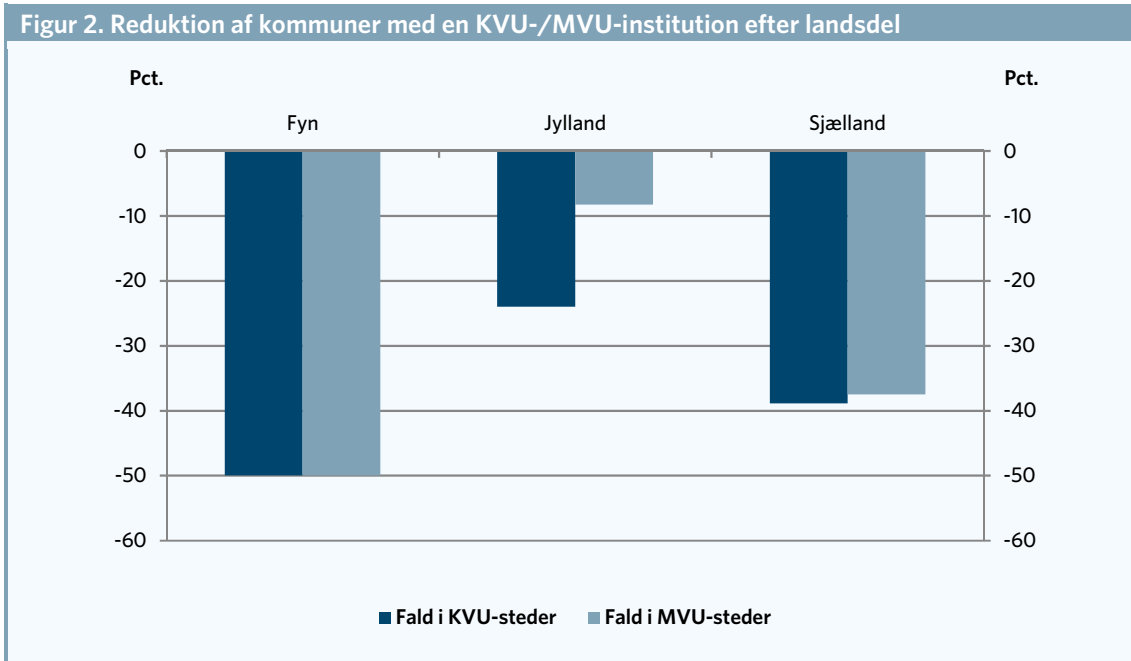
	Har KVVU	Har MVU	Antal kommuner i landsdel
1995	18	24	46
2002	16	22	46
2015	11	15	46
Absolut udvikling, 1995-2015	-7	-9	-
Relativ udvikling, 1995-2015	- 38,9 pct.	- 37,5 pct.	-

Anm: Se metodeboks. Antal kommuner, hvor der var mindst én institution med mindst 5 igangværende studerende pr. 1. oktober i året. MVU dækker professionsbacheloruddannelserne.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Flere sjællandske kommuner har mistet både de korte og mellemlange uddannelsessteder

Figur 2 viser reduktionen i antallet af kommuner med en korte- og mellemlange videregående uddannelse efter landsdel.

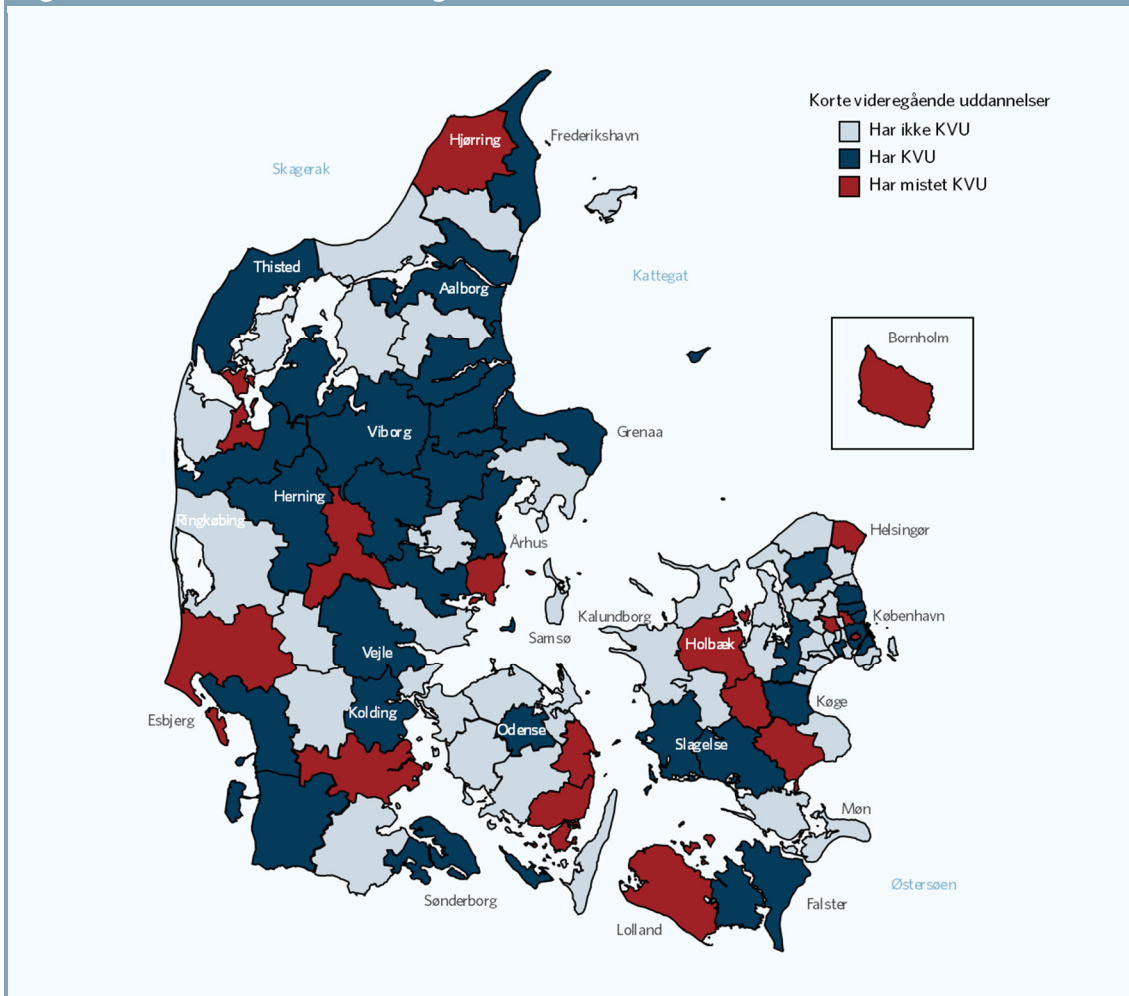
Anm: Se metodeboks. Antal kommuner, hvor der var mindst én institution med mindst 5 igangværende studerende pr. 1. oktober i året. MVU dækker professionsbacheloruddannelserne.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 3 viser, hvilke kommuner der har et udbud af korte videregående uddannelser i dag og hvilke kommuner, der har mistet en uddannelsesinstitution. På Fyn er det Svendborg og Nyborg, der har mistet sine KVVU-institutioner, mens det på Sjælland er Holbæk, Ringsted, Faxe samt en række kommuner omkring København og Lolland kommune.

I Jylland er det kommunerne Fanø, Haderslev, Varde, Ikast-Brande, Odder, Struer og Hjørring, der har mistet deres KVVU-institutioner.

Figur 3. Kommuner med korte videregående uddannelser

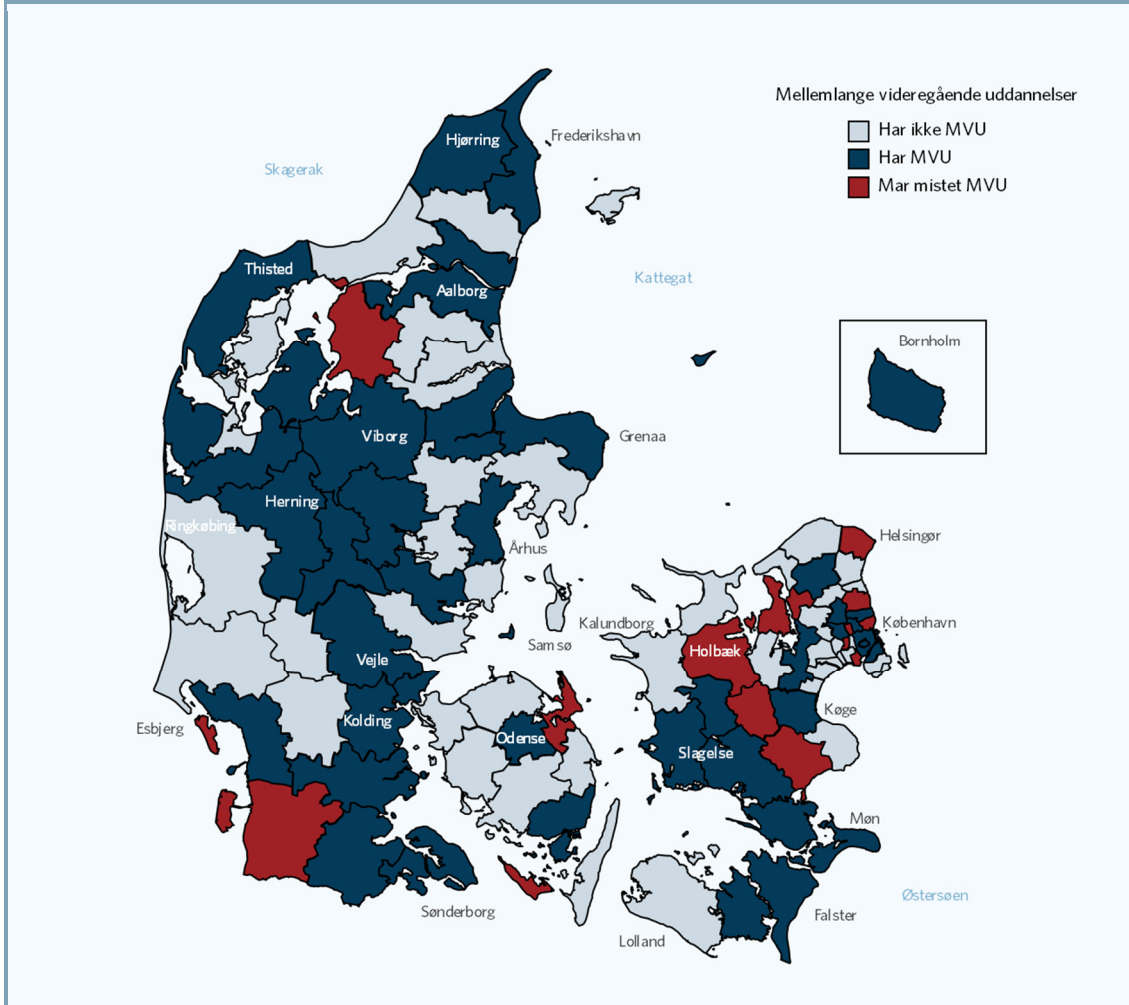

Anm: Se metodeboks. Kortet viser, at der er 18 kommuner, der har mistet en institution fra 1995 til 2015. Samtidig er der tre kommuner, der har fået en KVVU-institution i perioden. Således er der igennem perioden sket et nettofald på 15 kommuner.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

På MVU-området ses samme tendens, hvor det på Sjælland er Holbæk, Ringsted og Faxe samt forstads-kommuner til København, der har mistet deres institutioner. Det betyder, at kommunerne Holbæk, Ringsted og Faxe både har mistet deres KVVU- og MVU-institutioner siden 1995. De tre kommuner er de eneste tre gengangere over mistede uddannelsessteder for korte- og mellemlange videregående uddannelser.

På Fyn er det kommunerne Ærø og Kerteminde, der har mistet sine uddannelsessteder, der udbød mellemlange videregående uddannelser. I Jylland har kommunerne Fanø, Vesthimmerlands og Tønder, der har mistet sine MVU-institutioner. Det fremgår af figur 4, der viser kommuner med mellemlange videregående uddannelser samt hvilke kommuner, der har mistet.

Figur 4. Kommuner med mellemlange videregående uddannelser

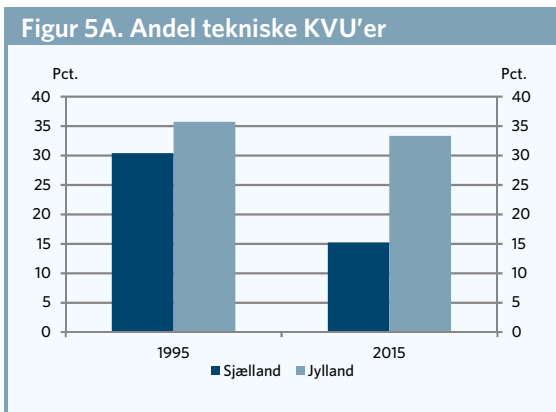
Anm: Se metodeboks. Kortet viser, at der er 15 kommuner, der har mistet en institution fra 1995 til 2015. Samtidig er der to kommuner, der har fået en MVU-institution i perioden. Således er der igennem perioden sket et nettotab på 13 kommuner.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Udbuddet af tekniske uddannelser falder på Sjælland

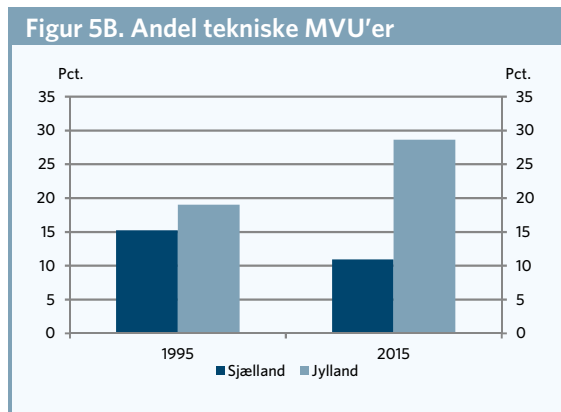
Der er stor forskel på udbuddet af uddannelsessteder indenfor forskellige fagområder alt efter landsdele. I figur 5A og figur 5B er der set nærmere på udviklingen indenfor det tekniske og naturfaglige område. Forskellene mellem Jylland og Sjælland er store.

I Jylland er andelen af kommuner med en kort videregående uddannelse inden for teknik og naturfag faldet fra ca. 36 til 33 pct., mens andelen er reduceret markant på Sjælland fra 30 til 15 pct. fra 1995 til 2015. Det fremgår af figur 5A.

Ser man på de mellemlange videregående uddannelser, så er der indenfor teknik og natur været en stigning i uddannelsessteder i Jylland. I 1995 havde 19 pct. af kommunerne mindst én uddannelsesinstitution, hvor man kunne læse en MVU inden for teknik og natur, mens andelen er ca. 29 pct. i 2015. På Sjælland er andelen af kommuner med en MVU indenfor teknik og natur faldet fra 15 til 11 pct. Det fremgår af figur 5A.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Metodeboks

AE har på baggrund af registerdata undersøgt, i hvilke kommuner der bliver udbudt forskellige uddannelser. Ud fra institutionsregisteret og antallet af studerende, der i gang på de forskellige institutioner er uddannelsesaktiviteten i Danmark kortlagt i årene 1995, 2002 og 2015.

Institutionerne er placeret efter deres fysiske beliggenhed, dvs. efter hvor undervisningen foregår. Det er således ikke afgørende, hvor administrationen ligger. Samtidig kan den samme institution ligge i flere kommuner givet at den har undervisning i flere kommuner. Analysen er en optælling lavet på baggrund af studerende i gang 1. oktober i årene 1995, 2002 og 2015 fordelt på institutioner, og dernæst på kommuner, alt efter hvor undervisningen foregik.

Det er antallet af elever, ifølge Danmarks Statistiks register over igangværende på ordinære uddannelser, der ligger til grund for analysen. Der ses på elever, der har bopæl i Danmark 1. januar året efter. Dvs., at for 2015-opgørelsen baseret på igangværende elever 1. oktober skal de studerende bo i landet 1. januar 2016. Analysen er således aktivitetsbaseret, dvs. den belyser udbuddet ud fra, hvor der har været studerende i gang med en uddannelse.

At der ses på uddannelsesinstitutionens fysiske beliggenhed betyder, at der ikke tages højde for studier, der eventuelt giver mulighed for fjernundervisning.

Det skal desuden bemærkes, at analysen er lavet således at der ses på udbuddet af uddannelser i forskellige nedslagsår, og ikke på alle ændringer fra 1995 til 2015.

Det skal bemærkes, at der er set på, om der findes en uddannelsesinstitution i kommunen, der udbyder en uddannelse på henholdsvis KVU-/MVU-niveau, og ikke hvor stort udbuddet er i den enkelte kommune. Der ses således ikke på, hvor mange uddannelser, der er i kommunen eller hvor mange studerende.

I 1995 og 2002 er institutionernes beliggenhed fundet på baggrund af de tre første cifre i institutionsnummeret, som viser beliggenhedskommunen. Endvidere er kommunerne grupperet fra før-kommunalreform-kommuner til efter-kommunalreform-kommuner.

I 2015 er beliggenheden bestemt direkte af beliggenhedskommunen i institutionsregisteret for 2015.

Kun kombinationer mellem uddannelsesinstitutioner og uddannelser, hvor der er mere end 5 studerende, er medregnet i analysen.

AE har under udarbejdelsen været i kontakt med STIL, DST og KL, der i 2016 lavede en lignende analyse: "Den geografiske placering af uddannelsesudbuddet".

Der er brugt de samme formater, dvs. uddannelsesgrupperinger, i alle år. Der er brugt det nyeste format fra DST fra september 2017. Udviklingen i udbuddet af uddannelser i kommunerne er således ikke sket pga., at uddannelser er flyttet mellem grupperingerne. KVU dækker alle med hovedgruppe '40', mens MVU dækker professionsbachelorer dvs. hovedgruppe '50'.

I analysen er det tekniske fagområde defineret ud fra den fire-cifrede UDD-kode. 4058, 4075, 4080, 5058, 5075, 5080 = Teknik og natur incl. fødevarer, bio, jordbrug.